

Skúli, upplýsing og fólkaræði

Oddagrein

Saman við góða summarveðrinum teingist á hvørjum ári strævna próvtøkulestrartíðin hjá ungdomi okkara, sum í hesum døgum fær prógv handað á ymsu lærustovnunum kring landið. - Og vit kunnu ikki siga annað, enn at tað er ein sera hugalig og gleðilig sjón at síggja kátar ungdomar í hugvu stuttleika sær í gøtunum hesi vøkru kvøldini: Hjá teimum tykist framtíðin opin og ljós.

Floygdur pisurinar eru nú til dystin fús at fara víðari út í lívið - undir lesnað her á landi ella úti í heimi, og vit kunnu ikki annað enn frøast um, at samfelagið hjá okkum kann bjóða ungdominum hesar møguleikar.

Men tað er ikki nóg mikið við tí. Vit eiga at spyrja okkum sjálv, um lestrarøguleikarnir eru nóg góðir her á landi, og um vit eiga at bota um teir.

Eftir okkara tykki eigur samfelagið at bjóða meira - vit eiga at bjóða teim lesandi frægari sømdir, so fleiri veruliga fáa møguleika at nema sær eina útbúgving. At hetta kostar pening vita vit, og tí eiga vit at gera okkum greitt, at vit vilja brúka pengar upp á útbúgving.

Í hesum færi hugsa vit um uttaru umstøðurnar hjá teimum lesandi: Útbúgvingarstuðulin, ferðamøguleikarnir o. s. fr.

Áðrenn blokkstuðulskipanin varð sett í gildi í 1988, var tað danska stuðulsskipanin (S.U.), sum rindaði útbúgvingarstuðulin. Atfinningarsomu røddirnar søgdu, at stuðulin var so ójavn býttur, tá tað var skattskylduga inntøka foreldra, sum var avgerandi fyri stuðulin. Tí var hetta broytt, tá føroyska stuðulsskipanin varð sett í gildi við blokkstuðulinum: Nú fingur øll somu upphædd. Einasti munur var, um tú búdi heima hjá foreldrum ella fyrri teg sjálfan, ella um tú vart undir ella yvir átján ár.

Semja var um, at hetta var ein góð stuðulsskipan, sum samstundis gav teimum lesandi loyvi til at vinna sær so nógv umframt, sum hugur var til: Onnur inntøka ávirkar ikki stuðulin.

Tað sum kortini hevur víst seg er, at stuðulin fyrst stóð í stað, og síðani tók at minka, samstundis sum livikostnaðurin annars hækkaði. Hetta hevur ført við sær, at tann føroyski útbúgvingarstuðulin í veruleikanum er minkaður niður í helvt seinastu 10 árin.

Hetta kunnu vit ikki góðtaka - hetta eigur landsstýrið at gera nakað við. Júst útbúgvingarstuðulin var nóg frammi í valstríðinum í vár — og vit kunnu bert vóna, at hetta ikki vóru kávalótir, men veruliga politiskar ætlanir, hóast meira var tosað um loysing og sjálvræði.

Okkara tilmæli til Signar á Brúnni, landsstýrismann í undirvísingarmálum og á politikarar annars er, at stuðulin í minsta lagi eigur at fáast upp á sama støði, sum hann var í 1988. Her eigur eisini stórir dentur at leggjast á, at geografisku umstøðurnar ikki heldur gera mun á teimum lesandi - at ungdomur í útjórðanum fær endurgoldið ferðaútreiðslur, hann hevur av at ferðast millum heim og skúla.

Málið skal sjálfandi vera, at øll skulu hava sama møguleika til útbúgving - líka mikið hvar í landinum tey búgva - ella hvussu væl fyrri fangjar er figgjargliga.

Viðvíkjandi útreiðslunum, so eiga okkara kosnu menn og kvinnur at hava í huga, ein iløga í ungdomin er er ein iløga í framtíðina. Virði á vælskúlaðum ungdomi kann ikki metast krónum og oyrum - og hvat tryggjar betur fólkaræðinum enn eitt væl upplýst fólk?

Sosialurin

Summartónar '98

Summartónar byrja í dag: Sámal og Ólavur konsert í Saksun

Fiðlleikarin Sámal Petersen og gittarleikarin Ólavur Jacobsen

DÁNIAL HOYDAL

Í kvøld byrja Summartónar, føroyski summarfestivalurin í fyrri klassiskum og nútíðartónleiki. Fyrsta konsertin verður í kirkjun í Saksun, har Sámal Petersen á violin og Ólavur Jacobsen á gittara spæla. Konsertin verður spæla klokkan 16.00, og á skránni eru stykki eftir brasílu-manninum Heitor Villa-Lobos (1887-1959), sum er kendur fyrri at gera tónleik til klassiska gittaran, og Georg Friedrich Handel (1685-1759).

Harumframt verður ein føroysk frumframfærsla at hoyra. Tað er Edvard Nyholm Debess, sum hevur skrivað eitt stykki, sum hann bara kallar »Variationir fyrri solofíol«.

Sama konsert verður at hoyra í Havnar Kirkju morgunin eftir (leygardagin) klokkan 11.30

Sámal Petersen

Hann spælir violin. Hann lærði á tónlistaskúlanum í Odense hjá Béla Detrekóy, Alexander Fisher og Arne Balk-Møller. Høvdur eisini lært í Wien hjá Ernst Kovacic og Maigraed McCrann. Fingdið skeið hjá Valerij Klimov og Kristinu Altenburg. Hann starvast í lötuni á Musikkiskúlanum og er leiðari fyrri Føroya Symfoniorkesturi.

Framfærslurnar hjá Sámal: Saksun, kirkjan friggjadagin 19. juni klokkan 15.00

Tórshavn, Dómkirkjan leygardagin 20. juni klokkan 11.30

Runavík, Høganes sunnudagin 21. juni klokkan 16.00

Ólavur Jacobsen

Hann hevur verið gittarnæmingur á Kongaliga Danska Tónlistaskúlanum, har hann var undir veingjum Ingólfs Olsen. Haðani

fór hann til Gabriel Fauré Conservatoire í Paris at læra. Hann hevur tikið skeið hjá Julian Bream og David Russel og arbeiddir í lötuni sum lærari og freelance tónleikari í Keypmannahavn.

Saksun, kirkjan friggjadagin 19. juni klokkan 15.00

Tórshavn, Dómkirkjan leygardagin 20. juni klokkan 11.30

Runavík, Høganes sunnudagin 21. juni klokkan 16.00

16.00 Tórshavn, Listaskálin leygardagin 27. juni klokkan 20.00

Edvard Nyholm Debess

Edvard er tónaskald og tónleikari úr Havn. Hann var sum ungur virkin rok- og popptónleikari, men hevur síðani valt tann klassiska tónleikin og jazzin framum.

Hann hevur lært at spæla kontrabass hjá Johan Poulsen og Niels Henning Ørsted Pedersen í Keypmannahavn og hjá Jens Holm á Musikkonservatoriuminum í Århus, haðani hann tók prógv í kontrabassspæli og -frálæru.

Edvard Nyholm Debess er fjølbroytt tónaskald, sum hevur skrivað verk bæði fyrri symfoniorkestur, hornorkestur, kór og smærri bólkar, so sum strúkkivartett og blásarakvintett. Harumframt hevur hann eisini skrivað fleiri jazzkomposisjonir og rútmisk verk.

A Summartónum í ár verða tvey av hansara verkum framfærð: Skráðgonga fyrri hornorkestur (1997) og Variationir fyrri solo violin (1998).

Edvard Nyholm Debess